

Universul Literar

Director: STELIAN POPESCU

REDACTIA:
No. 11, Str. Brezoianu, No. 11

ABONAMENT:
= Lei 10 Anual =

ADMINISTRAȚIA:
No. 11, Str. Brezoianu, No. 11

GRIGORE MANOLESCU

Cum a putut omul acesta copleșit de atâtea defecte fizicești și cu lipsa aproape completă a însușirilor firești pentru scenă, să ajungă totuși un fanatic amant al scenei și o reputație în teatrul românesc, este o adevărată minune.

Și cu toate acestea, faptul are o explicație foarte simplă: o putere de muncă excepțional de perseverentă și o voință dusă până la încăpățănare. Iată ce l'a susținut și l'a ajutat să răzbată.

Un cap care poate că spunea ceva lumii din afară de teatru, dar care, în schimb, nu spunea nimic pe scenă; corp disproporționat, bătos și fără mlădiere mai cu seamă pentru rolul în care se fixase; picioare strâmbe cu umbriet ca de rață; brațe lungi cari li treceau de genuchi, cu palme mari și grosolane, organ care pe lângă că pelticea, mai avea cusurul că se ineca la cel mai mic efort. Acesta e marele și puternicul vrăjmaș ce l'a stat în cale, cu care a luptat și pe care l'a înfrânt cu o călnească putere de muncă și o voință dârjă.

Datorită numai stăruinței necurmate de ceas cu ceas și zi cu zi, a pus el piciorul pe treapta pe care stă în templul artei române cei patru-oinci aleși între aleșii teatrului nostru, căci să nu se uite că Manolescu a scris, a citit, a migălit, a muncit de dragul teatrului, pentru teatru, cum n'a făcut-o nici un alt actor la noi; lucru explicabil de altminterlea, fiindcă altfel n'ar fi putut ajunge acolo unde ajunsese.

Aci e cazul să amintesc măcar în treacăt, cât de mare este meritul acleor cari răzbat în artă numai cu pro-

ingrată cu acesta, dacă-l ține multă vreme la distanță și nu-l lasă să s'apropie de intrarea templului și dacă el

lata de ce admirația pentru Manolescu ne este mai mare și jocul lui, fără să îl strălucit în totdeauna, l'am prețuit cu o mai largă dărnicie.

Grigore Manolescu, cel mai mic din opt copii ai unor părinți avuți și de bună condiție socială, este încă din vârsta școlii atras către teatru. Sub pretextul că se pregătește să studieze legile ca să devină avocat și ca a-tare are nevoie de conservator pentru a deprinde dicțiunea și gesticulația, își amăgește familia care îl îngăduie să urmeze cursul de declamație. Cum însă părinții află că Grigore nu urmează conservatorul pentru desăvârșirea carierei ce pretindea c'o să îmbrățișeze, ci pentru dragostea de artă, căci în interval apăruse la rampă și jucase de câteva ori, o explicație violentă are loc între părinți și el, în urma căreia e izgonit din casă. Intransigența tatălui îl lasă fără mijloc de existență și ar fi fost în vremea aceea la doi pași de mizerie, dacă pe sub mână, fără știrea bătrînului care nu mai vrea să audă pomenindu-i-se numele, muma și surorile nu l'ar fi ajutat. A urmat o serie interminabilă de reconcilieri și de alungări din casă, urmăriți prin parchet și prin poliție și rezultatul a fost că familia a renunțat și Manolescu a rămas pentru totdeauna al teatrului.

priele lor mijloace. Dacă arta este o jucărie pentru cel înzestrat cu daruri naturale, este, în schimb, un calvar pentru acela care se devotează ei fără altă resursă de cât focul sacru ce și-l simte în suflet. Dacă natura este

totuși răzbate și intră, trebuie să-i recunoaștem un merit mai mare decât acela ce stă în acelaș templu, dar a intrat acolo grație apțiudinilor naturale, după o sfortare de nimic care a fost pentru el floare la ureche.

În școală n'a fost mai fericit. Profesorul lui, Stefan Velescu, pe lângă că-l primise la curs cu mare greutate dar din cauza inapțiudinilor lui fizice, nu punea preț pe

viitorul lui și-l considera ca o umplutură ca un fel de pacoste. De aceea nici nu-l trebuința decât ca să dea replicele colegilor. Târziu de tot, văzând patima de care era însușit și îndărătnicia lui aplicațiile, a consimțit să se ocupe și de el. Pentru Velescu, succesele de mai târziu ale stângaciului lui elev, au fost motiv de nedumirire și nu-și putea crede ochilor când îl vedea repurtând victorie după victorie, din zi în zi mai adorat și mai slăvit de opinia publică.

Spuneam schițând deunăzi portretul lui Iulian, că el datoroeste mult lui Pascaly. Tot atât de mult datoroeste Manolescu lui Millo care a fost îndrumătorul lui neprețuit, căci el l'a descoperit încă de pe când era în conservator, el i-a propus primul angajament, el l'a îndemnat și l'a încurajat în carieră și tot ce a atras atenția publicului către jocul lui.

Și tot vorbind despre Iulian, ziceam că debutul lui a fost dramatic iar nu comic. Ei bine, fapt curios, debutul lui Manolescu a fost comic: un poet romantic, socrul unui ginere, un bal din lumea mare, bastardul, doi surzi.

Intre acest debut și creațiile din epoca lui de glorie, el joacă fără alegere: ordi-nul de a sforăi, pantalonul roșu; revizorul general, boerii și clocoi, lipitorile satelor, flui noapții, două orfeline precum și în revista d-lui Petre Grădișteanu: cer cuvântul.

Apoi intră pe calea succeseilor hotărâtoare, cu Roma învinsă, Ernani, Mușchetarii, Kean, Marion Delarme, Don Juan de Marana, Benvenuto Cellini. Urmează epoca dela Dacia unde face furori cu Dol sergenți și alte câteva reluări din repertoriul sus-pomenit și unde studiază la căpătâul Ancuței, primei lui soții, ce a zăcut mult dintr'un accident, pe Hamlet. Aci nu rămâne decât o stagiune și se fixează la Național până la sfârșitul zilelor. Pe marea noastră scenă atinge el culmile cu: Despot Vodă, Scântela Răzvan și Vidra, Maître de forges, Don Carlos, Romeo și Julietta, Ruy-Blas, Pigmallon, Hoții, Hamlet, Ovidiu ș. a.

Cine-și mai aduce aminte de chipul cum zicea el monologul acela celebru: **pot-tă bună domnilor! din Ruy-Blas**, poate mărturisii dacă l'a mai auzit așa în gura altuia. Și partenerul Aristiței din **Scântela** lui **Palleron!** Și șeful atelierului din **Maître de forges** atât de demodată azi, dar care sub jocul lui fermecător, a făcut epocă atunci! Și... și... ar fi să nu mai sfârșesc.

Ca și Iulian, cu mare ispravă nu s'a întors dela Paris.

El a creat la noi pe **Hamlet** într'una din cele două interpretări sub care s'a înfățișat până acum, nelămurit încă, care din amândouă a fost în intenția marelui dramaturg al lumii (demonță simulată sau reală) și a reușit așa cum nici el n'a bănuit, nici publicul nu s'a așteptat.

Avea predilecțiile pentru jocul cu fast spectaculos, cu decor în stil mare: ar fi vrut parcă un alt Hamlet. Concepția aci îl era greșită, fiind

că valoarea operei de teatru nu stă în figurație și înscenare pompoasă, cum e de pildă la Patrie a lui Sardon, unde numai grafe și elefanți nu se aduc în scenă; acțiunea dramatică cu mijloace restrânse, petrecută între 3-4 personaje, poate — când scapă de sub mână de maestru — prinde în cleștele admirației mai trașnic și mai solid decât în celalt caz.

În rezumat, Manolescu talent n'a avut, ci numai pasiune; dar această pasiune l'a hotărât să muncească și munca l'a răsplătit și l'a asigurat pe vecl unul din cele 4-5 locuri de cinste în galeria marilor interpreți al teatrului nostru.

Să nu se cabreze admiratorii lui fără rezerve, pe cari odată îl auzeam susținând că Manolescu a parvenit și prin talent. Admirația are și ea hotar: nu se ceartă nici odată cu adevărul.

Torbă

DUMNEZEȘTI CONCEPȚII

*Dumnezeești concepții îmi năpădesc în minte
Și mă'nșior de taina ascunsă'n plinul lor,
Îmi dau fiori de groază, iar fruntea mi-e fierbinte
Și sufletu-mi se-adapă din ne'nșelesul lor,*

*Ca lava din cratere prin creeri îmi trec junghiuri,
Mă simt pustiu în golul pustiiilor firești,
Spasmodic mă cutremur înfrigurat de gânduri
Și nu pot înțelege cruzimile omenești.*

*Vibrările de suflet născute de-a durerei
Nebănuite atingeri mă schimbă în ateu
Ne'nșicoșat de moarte, cu zâmbetul pe buze,
Reneg puternicia a unui Dumnezeu.*

*Căci, dacă ar fi putere mai mare peste lume,
Ar prăvăli stupida a lumii alcătuirii
Ar stabili dreptatea, din noapte ar face zi
Și adevărul bază ar fi în plăsmuirii.*

P. Mihăilescu-Meteor

POVESTE

— După Petőfi —

*A fost un biet băiat odată
Uitat de lume și de cer,
N'avea nici rude, nici prieteni,
Umbra stălmând, răzbit de ger.*

*Și după nesfârșite-amaruri,
O umbră neagră îl goli:
„De toate chinurile vieții
Eu, fătul meu, te-oi izbăvi”.*

*Și umbra neagră era moartea...
Și tânărul când o zări,
Se duse ca să-și sape'n grabă
Mormântul, spre-a se odihni.*

*Dar n'apucă să sape bine
Și tată că găsește jos
O oală plină până'n gură
De aur mândru, prețios*

*Un om bogat, ca și un rege,
Aju-se bietul cerșetor,
E'nconjurat de-averi și bunuri,
Stă'ntr'un palat strălucitor.*

*Dar pentru ce e, totuși, numai
Pe jumătate fericit? —
Se teme că e jucăria
Vre-unui vis ce l'a momit!...*

*Eu sunt, iubito, cerșetorul,
Tu ești tezaurul aflat:
Că ești a mea, nu-mi vine-a crede,
Mă tem că numai am visat!*

I. Sarvay

Din „Lirice”.

Vita somniam breve

*Acolo clară și albastrul cer
E lanțul muntelui năprasnic
Și'nconjurat de el stă lacul pașnic.*

*Cu iuntea mea împovărată
Plutesc pe el, și'n mersu'i de mi-
freesă
Se leagănă, nu vrea, de-abia se
flasă*

*Încet scot grosolanele lăpeți
Și'n fund privesc. Pînă apa stră-
fvezle
Trec raze și fac unda purpurie.*

*Flori de bucurie slăb, dar tac
Căci din zenit acum un punct
răsare
Corabia lui Christ la răsărit
șapare.*

*Și'n plânsul, răd. Și răd și valu-
frile răd.
Neptun cu mâna-i pe trident e
firlit
Se'ndreaptă către el: „O țară-mă
ștu Christ”.*

*E înște acum și soarele murind
Privește încă odată la lacul cel
șfeerie
O clipă numai și totu' întineric.*

C. Nedelcu-Zlotești

În numărul viitor vom vorbi
despre debutul d-rei *Stela Bony*,
în „Silvia”.

MARGARIT

de LIXANDRU DELASTĂNA

N'a știut ce să creadă dintr'un-tăiu, dar o clipă în urmă și-a pămuit fruntea sub care-și trudea amarnic cugetul și par'că s'a pogorât duh din cer, de l-a luminat.

Ieri, când îi spusese Mocanu, așa din fugă: „Boierule, în casa dumitale nu se petrec lucruri curate, și cată de ia seama“, cum de se gândise el numai la asta! De ce n'a chibzuit?

— Biata Lucia! Biata Lucia. A fost fără vină.

Și între păienjenitul ce-i tremură drăcește înalțea ochilor, îi apare chipul Luciei... Așa nevinovată ca un copil, sfântă ca o fecioară.

...Se vede, pentru asta s'au certat; de bună seamă, Șerban a vrut să vie peste noapte în odaia lui, să-l omoare; s'a gândit că ar putea intra mai bine prin odaia soră ei, de acolo în celar și pe urmă în iatacul lui... Mișelul!

Și făcile i se strânseseră într'un scărșnit sălbatec.

...Dar Lucia nu s'a învoit, și pentru asta s'au certat.

Sîmte că inebunește. Și-și duce la ochi mâinile, îngropând adânc în obraz prăselele cuțitului ce-i era nelipsit.

Și ca o fiară închisă se plimbă de colo până colo și scărșnește, holbând ochii însângerați ca de turbat.

— De ar trece mai de grabă ziua, să vină iarăși noaptea, noapte cumplită de răzbunare.

A scăpătat soarele în funduri de ogrăzi, iar peste zi boierul nu s'a despipt din casă, dar nici Șerban, că a făcut pian peste pian și și-a dat cu gândul cum era mai bine să facă. Că așa era el: Nu se prea trecea cu firea nici odată, ci sta de chibzuia îndelung.

Aseară, nu bănuise că așa ar să se întâmple, dar astăzi în zori, cum a aruncat ochii pe bățatură și i-au ajuns la urechi căteva vorbe, de grabă a prins tot firul.

Și nu s'a îngrozit, nici nu i s'a înmuiat inima în durere, ce s'a gândit el: O găsisse pe drumuri, femeie stricată și fără căpătăiu, și îi spusese planul său. Adică, dacă poate ea, vorba slula, să intre pe sub pielea boierului, să-i dea de urma banilor, și d'acolea știa el ce să facă. S'au învoit s'au dea drept soră-sa și au plănuit cum să lucreze. Dar pasă-mi-te ei îi veniseră alte gânduri că vreme îndelungă nici nu s'a gândit la cele ce trebuia să facă, ci multumită cu viața așezată căută să

uite și să urască trecutul ei plin de orgii. Numai Șerban care îi cunoștea trecutul îi turbura din când în când liniștea în care se confundase.

— Un păcătos mai puțin, și-a zis el, când a înțeles că Lucia a-

gerături de cuțit, iar făcile lui scoase mult în lături lăsau să se vadă fiecare încheietură, când le strângea scărșnind la mână. De ani, să fi tot avut vreo treizeci și cinci, iar la statură deși mărunți, era bine legat. Îi găsisse pe plac boierul și tocmai nimerit pentru curtea sa, ca să aducă rânduiala între slugi.

A știut el să se facă miel când găsea cu cale, și așa de încrezut era Mărgărit în logofătul său, că

și nu se încumetase. Îi mâna un gând ucigaș, simția că trebuie alt sânge, ca să astupe rana ce i se adâncea în suflet.

— Fusesse nevinovată, nevinovată ca un prunc!

Își îngropa fața în mâini, ingenuchia pe podele, își smuțgea părul din cap și întina pe jos se sbătea ca în chinurile din urmă.

Toată ziua nu băgase nimic în gură, iar de atâtea nesomni și muncă sufletească i se duseseră ochii în fundul capului și par'că tot mai stinși se vedeau ochii dintre coarcănele vinele din jur. Simția o sfârșală la inimă și numai când îi licăria gândul răzburării avea o clipă de întinare; pe urmă iar îi cuprindea suferința.

Deodată simți că se deschide ușa și de pe fața lui slăbită, două licăriți șterse porniră să cerceze într'acolo. Și par'că s'a frânt ceva în teasta lui, când s'a lovit cu ochii de Șerban. A strâns cuțitul și s'a ridicat bălbăbâind, iar Șerban l-a măsurat de sus până jos și i-a făcut semn să meargă după el.

Ca în spasmul unui vis, călca cu pași șovăelnici pe urma logofătului și toate măruntaiele capului se sdruncinau, iar vederea aci se întuneca, aci se pierdea de tot în sumedenia de năframe colorate ce-i jucau înaintea ochilor.

— Întră cocoane.

Vorba asta l-a scuturat ca un început de friguri și l-a făcut să-și amintească unde era. Avea cuțitul cu el, nu-i era teamă. Se aplecă puțin și intră după Șerban în odaia lui.

— Acum să ne înțelegem boierule și să bagi bine de seamă la ce cuget și la ce hotărâști. Dar mai întâi... și apucând un cearceaf ce acoperea ceva pe pat, îi trase grabnic... Mai întâi o cunoști?

Pe Mărgărit l-a lovit deodată o măciucă în tâmplă și nouă vulturi și-au împântat clonțurile în urechile lui.

Era Lucia, întepenită, adormită pe veci și totuși frumoasa încă; iar la gât sânge mult închiegat.

N'a mai văzut nimic, a căutat să se sprijine de ceva, și ingenuclând și-a rezemat fruntea înfierbântată de sânul rece, mapietrit.

— Lu-ci-o! Și pe corpul ca de ghiță s'au scurs lacrimi fierbinți în șiroaie.

— Dar nu pentru asta te am chemat cocoane!

— Și-l scutură de umeri. — E vremea să-mi spui acum hotărârea ce îți ai luat. Imi lași mie toată averea ca să rămân liber sau înfunzi oca?

Fulgere au brăzdat deodată în-

ELEGIE

*Va fi, — truditul suflet, — sfâșiat,
În manta de durere îmbrăcat,
De umbră și tăcere;
Iar gândul, pîn'acum atît de viu,
Va fi și el de plumb, va fi pustiu
și fără mîngăere.*

*Căci tu te duci spre alte lumi și țări,
Cu altă viață și cu alte zări,
Cu alte cântece și flori;
Și lei cu tine sufletu-mi senin
Și lași în urmă florosul chin,
Nolanul de plînsori...*

*Iub'io, peste viața mea pustie
Va trece-o umbră de melancolie,
De tragie dureros;
Iar lyra mea de trubadur bizar
Va plînge,—în urma visului fugar —
Un ideal frumos.*

*Și în zadar — gândind la ce a fost
Pe lumea asta steapă, fără rost —
Voi căuta uitare,—
Uitarea numai moartea o va da,
De-aceea voi ești în calea sa
Pătruns de resemnare.*

*Și-atunci..., o! nu știu cecece va fi,
Scheletul nu mai poate a simți,
E rece și inert...*

*Dar tu, te du cu sufletu'mpăcat
Spre noul ideal ce-ai intrupat, —
Știi bine că te ert!*

Dem. Bassarabeanu

sase lîmcea aceasta; un bine și pentru ea, și pentru oameni. Așa se gândea logofătul și acum socotea cum să facă să-și ajungă scopul, ca nu era în gândul lui să lase lucrurile bălă.

Mult nu l-a fost a gândi și a ieșit deasupra necazului căci îi era cugetul tare drăcesc precum îi era și chipul.

Nu-ți trebuia mult să înțelegi cine e, de îndată ce-i vedeai cei doi ochi, mici, mici de tot și de tot nestatornici, spre cari se întindeau mustațile subțiri și răsucite. Pe nas purta urma unei ful-

n'ar fi făcut nimic fără să, ceara și părerea lui.

Dar acum, fiindcă tot se stricase cu boierul, cel puțin să sfârșească de tot, așa cum îi era gândul.

Un lucru îi era mai greu de împlinit: Cine să-l ajute a o scoate din puț că nu oricui se putea el destăinul.

În sfârșit a dat de urma drumului bun și s'a pus pe lucru.

Turbase boierul așteptînd și de două ori încercase să se ducă în odaia lui Șerban, să-i facă osînda, dar auzise șgomote prin curte

tunericul și ochii lui Mărgărit s'au pironit într'ei logofătului.

— Ei alegeți: libertatea sau ocna!

O îngânare înăbușită: Ocna! Ocna! și corpul înălțat al lui Mărgărit s'a năpustit asupra logofătului, iar cuțitul a intrat până în prăsele în carne.

Gălgăia sângele cald, în vreme ce ucigașul striga hohotind: Ocna! Ocna!

Pe urmă a fugit și a stat în ascunzișuri două zile.

Spuneau unii oameni că l'ar fi văzut și că sunt semne să fi înbunit.

Iar după prima noapte de la îngropăciunea ucigașilor, s'a găsit groapa desvelită și din ea lipsea Lucia.

De urma lui Mărgărit nu s'a mai dat.

Licsandru Delastână.

PAJURĂ INSANGERATĂ

(ZIAR DE RĂZBOIU DIN 1916)

PESTE HOTAR

16 August 1916 — Satul Lung (Transilvania)

Dormeam greu, ca prin vis mă simții tras de manta.

— Scoal' frate.

— Ce-i? băiguți eu somnoros.

— „Scoal' de pază. Mă-au trecut ceasurile de schimb". Sergentul Radu stătea în fața mea.

— Visam așa de frumos.

— Știu. Haide!

Mă sculai din așternutul de paie, pe care mă odihnisem cele câteva ceasuri, mi-am adunat secția la lumina felinarului orb, și-am eșit la schimb.

Am schimbat secția cealaltă rânduind fiecărui ostaș, locul lui de pază la eșirile satului Lung în mejdina Brașovului, după înțelegerea și de luptă și isbândă.

Am trecut la locul meu, mi-am răzimat arma de o zidărie întinzându-mă o leacă ca după somn. Și-am prins a mă gândi...

...Era o liniște de noapte... O aripă de răcoare venea din departe și cu ochii deschiși în întunec, mă socoteam, cugetam chipul, întâmplarea care mă adusesse ca prin neștiință aci, pe pământul subjugat și nu puteam crede repezeala prin care se înfăptuise întâiul nostru pas...

Să fi fost pe la amiază, eri. Ne adunasem oamenii a două cete de patrulare sub umbriș de asupra Azugei. Unul povestea una, altul tălcuia alta. La toți par'că nu ne erau boii acasă căci unul ca altul se arăta mai ursuz și mai întristat la față. Doar „Chiulangiul" un băețan de oraș nu ținea socoteală că de un an de zile nu văzusem nici ogorul și nici casa părintească, și ne mai alunga urâtul nemaî înveselea petru o clipă cu glumele lui nevinovate. Când nu se arăta printre noi par'că era tot a vreme rea și par'că era gândurile neîndurerau amărăciunea lor. Ne apucase Săn-Măria și nici vorbă nu era de schimbata

lionul nostru, și nici măcar războiul atât de cerut, să-nceapă. Sergentul Radu n'avea astâmpăr căci în totdeauna îl auzeam:

— Să pui mâna pe armă și dincolo frate-miu... Mă uit peste culmi când cercetez cu patrula și par'că râvnesc, că mă oprește brăulețul cel de piatră, ce nu-mi dă dreptul să colind și prin țara cealaltă, după poftă...

Mi-e dor să trec câte-odată de magazia cea însteguită a ungureanului trufaș și-o mână a Sergentului Radu prin semnul ei de-te culmea Omului de-o parte își făcu drum pe lângă Caraiman și ne deschise vederii-încercuite o fărâmă de câmp galben și un petec de zări albastre... — Eu chiar acuș aș pleca la luptă!...

Toți ascultau, mirați, uimiți de gureșia lui Radu, numai căprarul Stâncă dete din cap cu grijă:

— E cu tălc și asta: viața, azi, mâine, glia mie, ție... tuturor.

— Întreb:

— Ești trist.

— Sunt frate Cumpănă. Ochii-lăcrimau. Avea și el ca fiecare un dor cum s'ar zice și fiind și-o leacă mai slăbuț de inimă se căina sau cum spunea el pre-simțea ceva, a bun, a rău, Dumnezeu știe! Era un flăcăiș înalt, cu un chip prelung, cu doi ochi alabăstri cu o mustață abia, abia pe buza lui ca de d-ră. Avea o vorbă domoală, dulce ca un cântec trist, ce te atrăgea să-i fi prietin și nici-odată să nu te superi pe el. Radu, dinpotrivă, era un pui de oltenaș de cei cu „dospatru de..." nalt și el, lat în spate și voinic să frângă fierul. În sat îl știam cu toții de frică... Era burlac și fetele se băteau pe el care mai de care

să aibă fericirea să-l aibă de bărbat. De-ocamdată, îl luase oștirea și'n el ardea dorul s'apuce arna voinicește și să facă „jale" printre vrășmași nesocotiți. De câteva ori s'a strecurat el dincolo până la linia Râșnovului să vadă ei cu ochii lui ce se orânduiește în inima codrilor furați... A văzut, a venit și-a spus în limba lui oltenească cum sunt alcătuite întăriturile dușmane unde sunt și unde nu-s și-acum tot fi mai da inima brânci să se răboiască.

— Lasă tristețea frate Stâncă?...

— Nu mă lasă ea pe mine, zise el zâmbind silit... Nehotărîrea asta... nici un răvaș primit... Pe mama, și soră-mea cea micșoară n'am mai văzut-o de-un an... și știi tu ce-i un an frate Cumpănă? Și-a însemnat ea pe răboj în inima mea, zilele: pe trecute în haul ăsta de munți ca'ntr'o pustie în care ai fi fost orânduit... Și-apoi mă gândesc că Săn-Măria îmi va fi cea din urmă sârbătoreală...

Un zgomot de-aproape îl întrepruse. În fața noastră se auzi o trosnitură de crengi uscate și din tufari se ivi chipul vesel al Chiulangiului nostru.

Părea să-și tragă sufletul de oboseală.

— Decând vă caut. Haideți jos...

— Dece? Cum?

— Ve-ți afla! Și fața Chiulangiului nostru părea mai veselă, mai deschisă de par'că o fericire îl îmbrățișase cu aripile ei de omăt.

„Și ce? Ce-i? De ce? și Cum?"

am coborît povârnișurile, coastele prăpăstioase.

Jos am avut un ceas de pregătire. Am alcătuit — batalionul nostru un pătrat și d-l Maior ne-a cetit, ne-a spus ceva... Ascultam și par'că înțelesesem tot, numai după vocea aceia ridicată numai după mâna ce cu mișcarea-i ce-nsoțea fiecare cuvânt părea că vrea să lovească un dușman nevăzut. Ne legasem în sfârșit să trecem Carpații, să desrobim frații ce zăceau în lanțul celei mai înjosoare robii. În sfârșit ceasul acela mult așteptat bătuse cu adevărat. În preajma mea era un haos: ostașii strigau, înfierbântați de bucurie: Uraa! iar ofițerii cu ochii umezi se îmbrățișau...

În sfârșit după, binecuvântarea preotului din sat batalionul pornește. Nu se ține seamă de povara ce-o are fiecare în noi e dorul de lupta ce nu'ntârzie să se'nfățișeze. Am pornit pe sub colățele Chăbucetului cu pași grăbiți spre țara cea nouă. Soarele scăpăta sub crestele Carpaților. Amurgul învăluia piscurile în ceața înserării și noi grăbiam pluton după pluton...

Mă simțeam atât de incudat la mers și mă miram de drumul ăsta și nu-l mai cunoșteam deși-l bătușsem amar de an... Tot mi se părea că e o glumă, că le-a trăs-nit celor mari, ia așa să se joace cu noi de-a războiul. Și asta rumi prea venea la socoteală. Gândeam că pentru război sunt alte drumuri și tot întorceam capul îndurât și tot socoteam la fiecare răspântie cam care-ar fi drumurile către hotar...

Aveam un zâmbet silit, o ne-

MEMORIEI

Generalului Grigorescu Eremia

*Te-am văzut pășind cu oastea-ți din izbândă în izbândă
Și în vremuri fericite și în vremuri glorioase,
În a luptelor furtună, neclintit mâna'n nainte
Peste trupuri inamice, regimentele-ți voioase.*

*Te-am văzut înfipt ca stâncă'n Termopilele Moldovei
Ținând piept cu bărbățe și privind cu ochiu-ți rece
Uraganul năvălirii legiunilor barbare,
Buciumându-le în față că pe-aicea nu se trece!*

*Te-am văzut apoi în vale pe-a Siretului câmpie,
Azvârlind numa'n cămașe oștile-ți la Mărășești
Să oprească să sfârșame năvălirea teutonă
Ș'al învins'nălțând în slavă fala țarei românești.*

*Azi ne'nusuflețit și rece te privim erou al țarei
Ce-ai zdrobit cu'n pumn de oameni fala oștiior nemțești
Și smerită'n treaga țară te petrece pe vecie
Să te-așeze'ntre eroii care dorm la Mărășești!*

Locotenent D. Negrișanu

stăntă, o bucurie amestecată cu teama celor mai înalte clipe și în ciudat de drum tot îmi venea să zic:

— Ajungeți și mă tot așteptam s'aud din napoi!

— Oamenii se întorc în sat. Li să văd chipul ofițerilor strâmbându-se de răs și să-mi răsără din colb de drum fața sublocotenentului Cudalbu și să-mi spună:

— Ei Cumpănă, v'am făcut-o... strășnică păcăleală... și să rădă să rădă... să răd sau să mă'ntristez și eu. Și întorceam capul înapoi și zăream pe sublocotenentul meu, dar el nu râdea ci parcă privirea-i furtunoasă, tânăra, mă îndemna...

— Ai nițică răbdare... vei vedea nuami să fii leu... frate... Și simțeam un răscol în fundul inimii. Suntem în marginea Predealului. O stradă, o creastă

— *Vamal* Un fluerat scurt haiducesc și ostașii dau năvală. Ne năpustim dincolo. Grănicerii unguri luați pe neașteptate fug uluiți. De-odată din pridvorul bătărilor Klein două mitraliere se ceră'n plin. Un nou avânt, un nou repeziș și vama-i trecută. După un cot valea Temeșului se desfășoară cu șoseaua-i serpuindă. Un răpăit de arme. Ne aruncăm nerăbdători peste tranșuriile dușmane...

Iureșul nostru îi incremeneste și fuga-e singura lor scăpare.

De pe vârful Petricica Le sprință tunurile noastre de 53 mm. așezate de cu vreme. Era un sgomot asurzitor. Fiecare lovitură o repetau vale cu vale. Într'un nor de fum și miros de pucioasă alergam urmărind dușmanul ce se retrăgea înebunit de groază.

Păreau un zid de furtună ce crește, ce se'nalță amenințând ce sfarmă totul în cale târând după el prăpădul...

Mă opresc după câteva ceasuri de cercetare, de curățare de tranșei, după două ceasuri de umbrel fără rost, ca un câine cu nările în vânt amețit, întăratat de sânge... Bat guri de foc din departe...

— Iau alungat ai noștri după Temeș.

— Suntem la poarta Brașovului! Aud în dreapta aud în stânga și mintea mi-e învăluită într'o ceață și parcă se'nvârtește totul împrejurul meu, buzele mi se mișcă înfrigurate și inima-i fulg de ușoară ce e...

Abia acum sunt trezit când am intrat „de rând“. Cele câteva ceasuri de somn mi-au făcut bine. Când am trecut hotarul am putut zări dușmanii pitulați în șanțuri mestecugit lucrute dar după întâia salvă n'am mai vă-

zut nimic. Treceau gloanțele pe la înrechie, sumedenie... Cât am luptat aveam ochii înalte atinți cu o privire sălbatică și arma strânsă cu putere. Fulger de ghiulele împrăstiau moartea... Chiote scoase de cei loviți și șoapta ce ni murind în porchia cu strigătele sălbatic scoase de luptători. Acum s'a'nseuinat. E liniște multă împrejurul meu și mă mir și mă socotesc cum poate fi atăta liniște acum. Casa unde ne-am adăpostit noi, este o fabrică de teracotă. Gazda la înălțul glas de tun își luase catrafusele, dar ajungând-o Români au rugat-o să se întoarcă îndărăt. La vederea ostașilor noștri, gazda s'a speriat dar după ce i-a privit mai bine după ce ia pipăit să vadă și să se încredințeze că n'us fiare cică-s oameni frumoși și liniștiți... Acum, doarnie liniștită în patul ei duperdele albe ca zpada.

Ziua mljește din departe ca o geană de lumină. Îmi trec ceasurile de schimb și intru în casă. Viteji, risipiți fiecare în câteun unghier se odihnesc pe culcușul lor de pae. Câțiva au tresărit, alți lupta de erî nu-i lasă să doarmă și șed deștepti și vorbesc între ei.

— Dintre noi, numai doi lipsec: Stan Floraru și căprarul Stăncă... Oh! Acum îmi amintesc... Da, da s'au prăbușit alături de mine.

Și mă duce gândul la ei și parcă-i văd înalți, cei mai înalți din companie și frumoși ca doi feceri de Domn...

Și apoi văd un plaiu de munte cu două cruci singuratece și-acasă, dincolo în țara veche două nume bătrâne rugându-se pentru ei la icoană...

Cesar Pruteanu.

TRICOLORUL

În scipiri de diamante se pierd încet, alunecând departe în murmur tainic și misterios, undele verzi ale Crișului.

Deoparte și de alta marile clădiri, umbrite de copaci bătrâni se oglindesc în reflexul tremurător al apei și suflul unui vânt molatic, se pierde murmurând parcă tainice șoptiri prin rămurele tremurânde...

Învăluți de frunzișul verde, privind tăcuți jocul undelor nebinatice ce se alegă scânteind în razele soarelui, stă pe o bancă un tânăr ofițer alături de un dragălaș chip de fecioară.

Din când în când ea își ridică ochii de noapte întunecată privind-l lung și la atingerea mâinii lui tresare și se pierde din nou, visătoare, cu ochii în gol...

— „Vezi tu Iulia mea cum tremurând micuțele valuri se sgarg în picături de rouă argintate, de coasta malului întunecat?!... Și frumoasa fată fără să spună nimic privește în adâncul ochilor lui albaștri. O lacrimă de cristal alunecând din ochii mari o face să-și întoarne fața-i de marmoră în-suflețită, înpurpurată de chinurile focului iubirei.

— „De ce plângi tu, Iulia mea?... De ce nu vrei să-mi spui durerile ce apasă inima ta?... Spune-mi Iulio!... Oh! de-ai ști cât de mult te iubesc

Iulia!... Și luându-i mâna mică de crin i-o sărută.

Cu un zâmbet de durere, privind-l printre lacrimi cu glas stins și tremurând șoptește:

— „O scumpul meu Aurel! Când mă gândesc că tu într'o zi vei pleca departe în focul nemilos al morței, lăsându-mă pe mine durerii și ghiarelor dorului hain, plângând să vi-sez clipele de acum, când tu ești lângă mine! Nu! Aurel! Așa că tu nu vei mai pleca?! Vei rămâne lângă mine, lângă inima-mi ce te iubește mult... și izbucnind în suspine, biata fată se aruncă la pieptul iubitului ei.

— „Nu Iulia dragă! Voi rămâne lângă tine și dacă totuși datorita mă va sili să plec, vom suferi amândoi crudele chinuri ale despărțirii și, într'o zi pacea între popoare ne va da fericirea deplină unindu-ne pe veci! Vei merge Iulio cu mine acolo între frații mei de dincolo, care te vor iubi ca și pe sora lor! Vom fi fericiți Iulio!... și mângâindu-i părul negru și buclat o strânge în brațe sărutându-o.

Venit cu regimentul abia de trei săptămâni în vechiul și frumosul oraș al Transilvaniei, „tânărul ofițer“ cunoscuse într'o seară la un bal pe frumoasa maghiară. Privirile ei

nevinovate înfipseră adânc în inima-i curată, durerile și suferințele amorului și Iulia, fermeca a de timiditatea-i nevinovată și de privirile focoase ale ochilor lui, începuse să iubească pe „Românul“ dușmanul neamului ei! Și acum stau tăcuți, pierduți în visurile fericirii viitoare...

În nevinovata ei pornire, pe bluza de mătase albă deasupra inimii zvâcninde, prinsese o bandă mică a tricolorului maghiar. Își iubea iubitul mult, așa că nu ar fi voit să-i jicnească sfintele-i simțiminte, dar nebuniile amorului sunt nesfârșite! Îi puse și ea așa, să vadă ce va spune el...

El visător privea cum tremura mătasea bluzei de-al respirației zbucium scurt și întretăiat.

Zări tricolorul și ca la vedenia unei iazme îngrozitoare pâli tresărind de fiorul unei dezamăgiri atât de neașteptată și rămase cu capul în mâini, cu ochii în pământ, chinuit de gânduri negre.

Ea plutea fericită în noianul viselor fantezice, așa că nu observase tresărirea iubitului ei, apoi ca redeșteptată, luându-i mâinile îi șoptește încet:

— „Tu nu mai spui nimic Aurel?!...“

— „O scumpa mea Iulia! În nebunia pornirilor mele uitasem că sunt dușmanul tău! Am venit aci mânați de dorul unei sfinte datorii, am venit să luptăm și prin sânge să luăm ceea ce e al nostru!

Iartă-mă Iulio scumpă, dacă îți vorbesc așa! Uitasem prăpastia care ne despărțea, dar mica panglicuță tricoloră de pe sânul tău mi a adus-o aminte! Și acm Iulio când nu sunt decât dușmanul tău, ce poți face, decât să mă urăști!... și rămase privind-o cu ochii scăldați în lacrimi.

Încet, zâmbindu-i fericită, desprinsese micuțul tricolor și i-l întinse:

— Ține-l iubitul meu! Jertfa inimii mele nu e mai mare decât a ta! Îi jertfesc fericirile noastre... să fim fericiți Aurel și... Ungaria robită se prăbușe în brațele tânărului ofițer.

D. Mărculescu

D-nii deslegători ai jocurilor sunt rugați să trimită deslegările mai din vreme ca să se poată publica la timp.

GUY DE MAUPASSANT DIN DRAGOSTE

In românește de C. GHICA

Vilegiaturistii, acei cari aveau obiceiul să facă baia de dimineață, se preumblau încet, doi câte doi sau singurateci, sub arborii mari, de-alungul părului care se coboară din piscul muntelui Enval.

Alții veniau din sat și intrau în localul băilor cu un aer grăbit. Era o clădire mare al cărei parter era rezervat numai băilor, în vreme ce primul cat servea de casino, de osfenea și de sală de biliard.

De când doctorul Bonnefille descoperise la Enval izvorul acesta și pe care îl botezase „sursa Bonnefille” câțiva proprietari de prin partea locului și din împrejurimi, speculatorii așiași s'au hotărât să clădească în mijlocul acestei văi frumoase din Auvergne. — salbatică și totuși voioasă, plantată cu nuc și castani măreți, — o clădire întinsă pentru orice uz, slujind de o potiră și pentru vindecare și pentru distracții, — în care se vindea, jos apă minerală, se lua dușuri și băi jar sus se consuma bere, lichieri și se asculta muzică.

O parte a râpei fusese îngădită, de-alungul părului, pentru a constitui parcul trebuincios ori cărei stațiuni termale; se mai făcuseră trei alei, una aproape dreaptă iar două din ele întortochiate. În prima din aceste alei se săpase pământul pentru a face să țâșnească un izvor artificial, desprins din sursa principală și care clocește într'un basin de ciment, adăpostit cu un acoperiș de paie, sub paza unei femei nepăsătoare căreia toată lumea îi spunea Maria. Femeia asta liniștită, purtând vecinje o scufiță în cap și acoperită aproape în întregime cu un șorț curat ce-i ascundea rochia, — se scula încet numai de cât ce zărea pe drum vre-un vilegiaturist care venea în spre ea. După ce îl recunoștea, își alegea paharul într'un dulăpior mobil și cu gemuri, apoi îl umplea încet cu ajutorul unei farfurioare de zinc lipită de un beționar.

Vilegiaturistul, trist, surâdea, bea și inapoi paharul spunând: Mulțumesc, Maria, apoi se întorcea și pleca. Și Maria se așeza iarăși pe scaunul de paie pentru a aștepta pe cel următor.

De altfel, nu erau numeroși. Numai de sease ani fuseseră deschise băile de la Enval și cu toate acestea nu aveau mai mulți clienți de cât la începutul primului an.

Veneau aici, vre-o cincizeci de

bolnavi, atrași mai ales de frumusețea ținutului, de farmecul acestui sat ascuns sub niște arbori enormi, ale căror trunchiuri întortochiate păreau tot atât de groase ca și casele, și pentru reputația piscurilor acestei văi stra-

toarești, pline cu poziții mărețe, sau privești de o grațioasă întimitate. Toate preumblările, cele mai apropiate posedau o minunată pecetie a originalității, ce nu putea lăsa rece mintea artiștilor și a turiștilor. Apoi, deodată, fără tranziție, vorbea de calitățile terapeutice ale izvorului Bonnefille, bicarbonat, sodic, mixt, acidulat, feruginos, capabil să vindece toate boalele. Le enumerase de altminteri pe toate, sub acest titlu: afecțiuni cronice sau acute. Urmau apoi fraze lungi și variate ce năvălau toate categoriile de bolnavi. Broșura se sfârșea prin sfaturi folositoare pentru viața practică, — prețul locuințelor, al măr-

Honorat, din Auvergne și doctorul Latonne din Paris. O ură salbatică izbucnise numai de cât între doctorul Latonne și doctorul Bonnefille, în vreme ce doctorul Honorat, un bărbat gras, vecinje îngrijit de pinuta lui, zămbitor și mlădios, întinsese mâna-i dreaptă celui dintâi, mâna stângă celui de al doilea, și rămănea în termeni buni cu fiecare. Dar doctorul Bonnefille, stăpânea peste toți, prin titlu de inspector al apelor și al stabilimentului termal de la Enval.

Titlul acesta era puterea lui și stabilimentul era aproape posesiunea lui. Își petrecea aici zilele, unii spuneau chiar nopțile. De sute de ori dimineața se ducea din casa lui, foarte apropiată în sat, în cabinetul lui de consultație, instalat la dreapta, la intrarea salei. Stând aici la pândă cu un păianjen în pânza lui, observa toate mișcărilor bolnavilor, supraveghiând în deobște pe ai săi cu o privire aspră iar pe acei ai celorlalți cu o privire năspus de necăjicie. Interpela toată lumea aproape în felul unui căpitan și îngrozea pe cei noi veniți, dacă nu-i făcea să zămbească.

Pe când seosea în ziua aceea cu un pas grăbit, ce făcea să zboare, asemeni unor aripi, pulpanele vechi lui redingote se auzi de odată chemat de o voce care îi striga:

— „Doctore!”

Se intrase. Fața-i slabă, zbărcită, neagră, murdărită de o barbă căruntă — făcu o sfortare pentru a zămbi; își scoase jobenul roș, unsuros cu care își acoperea părul cărunt și murdar, spunea rivalului lui, doctorul Latonne apoi făcu un pas, se înclină îngânând:

— Bună ziua, domnule Marchiz, ce mai faceți?

Un bărbat scund de statură, foarte curat îmbrăcat, marchizul de Ravenel, întinse mâna doctorului, și răspunse:

— Foarte bine, doctore, foarte bine, sau dacă nu foarte bine, cel puțin, bine. Mă dor mereu rinohii; dar însfrișit mie mai bine, mult mai bine; și asta nu e de cât a zecea bajă. Anul trecut n'am obținut o ameliorare de cât după a sease spre-zece; ții-ducă aminte?

— Da, desigur.

— Dar nu de asta vreun să-ți vorbească. Fata mea a sosit azi dimineață și asi dori să-ți vorbească cu privire la dânsa, mai întâi pentru că ginerele meu, — d. Andermatt, William Andermatt, bancherul...

— Da, știu.

— Ginerele meu are o scrisoare de recomandare pentru doctorul Latonne. Eu, însă n'am îndrăznit de cât în d.ta, și te-ai ruga să vii până la oțel, mai înainte... pricepi... Am preferat să-ți vorbesc sincer... Ești liber acum?

Doctorul Bonnefille își puse jobenul în cap, foarte mișcat,

NOSTALGIE

Își țese blând luna o pânză'n lumină
Pe-aleea bătrână de tei inflorită,
Natura întreagă în veghe, suspină
Că tu ești departe ființă dorită.

Si totuși în clarul luminei apare,
A ta arătare cu chip adorat,
Pe care nostalgica-mi dulce chemare
Cu-atâta dorință mereu l'a chemat!...

Dar totul nu e decât nălucaire
De noapte cu lună aprinsă și plină
Părere urzită din sfântă iubire...

Si ară de dorința de-a fi mai aproape,
Te'ndură și vino dureră'mi de-alină
Măcar cu un tremur de leneșe pleoape.

E. C. Decusară

nij ce dădea în câmpia nesfârșită din Auvergnă și se sfârșește brusc la poalele munților înalți, al munților prosărați cu eratere vechi, cu crăpături salbatice și stânci surpate sau amenințătoare, de-alungul cărora curge un pârâu, ce năvălește salbatic pe pietrele mari.

Stațiunea aceasta termală, începuse cum încep toate, printr'o broșură a doctorului Bonnefille asupra izvorului său. Debuta lăudând seducerile alpeștre ale ținutului, într'un stil majestuos și sentimental. Nu întrebunțase de cât adjectivale alese, luxoase, acelea care fac efect și care nu înseamnă nimic. Toate împrejurimile erau pi-

furilor, și al oțelurilor. Căci trei oțeluri s'au jvit deodată, în același timp cu casino ul medical. Erau: Splendid-hotel, nou de tot, clădit pe povârnișul văii ce domnea băile; Thermes-hotel, o cărciumă țencuită din nou și Vidaillet-hotel, alcătuit pur și simplu din cumpărarea a trei case vecine ce fuseseră perforate pentru a se face una singură.

Apoi, în același timp, doi medici noi se instalară într'o bună dimineață, fără să se știe bine, cum au venit aici, căci medicii, în stațiunile termale, par că ies din izvoare, asemenea globulelor de gaz. Se aflau aici, doctorul

foarte noliabilă. Răspunse numai de cât.

— Da, sunt liber, acum. Vrei să te însoțesc?

— Bine.

Și, întorcând spatele clădirii, porniri cu pași repezi pe o scară ce ducea tocmai la poarta etajului Splendid, clădit pe parca muncii lui pentru a oferi clătorilor o vedere frumoasă.

În cazul întâi, pătrunseseră în salonul care vindea de odăile familiilor de Ravenel și Anderson; și marchizul îl lăsa și-gur pe doctor pentru că să se ducă să cheme pe fiica lui.

Reveni cu ea, aproape numai de cât. Era o tânără femeie blondă, mică, palidă, foarte drăguță, ale cărei trăsături păreau ale unui copil, în vreme ce ochiul albastru, foarte îndrăzneț, — arunca tuturor o privire hotărâtă ce dădea o atracție înconfundabilă de tărâș și o fire ciudată acestei persoane mici și fine. Nu prea avea mare

lucru, indispoziții vagi, tristeți, crize de lacrimi fără pricină, mârșă fără nici o rațiune, anemie în sfârșit. Dorea mai ales un copil, așteptat în zadar de doi ani de când era maritată.

Doctorul Bonnetille afirmă că apele de la Enval vor fi foarte bune și și scrisese numai de cât rețetă.

Aveau în todeauna aspectul temut al unui rechizitoriu.

Pe o fosie mare de hârtie albă rețetele lui se lăfăiau, fiecare având paragrafe cu câte trei rânduri, cu un scris ce părea mârșos, cu niște litere drepte ascuțite asemenea unor sulțe.

Și porționile, pilulele, prafurile pe care trebuia bolnavul să le ia înainte de masă, la prânz sau seara, urmau una după alta.

Credea că ești: „Având în vedere că d. X... este atins de o boală cronică, incurabilă și mortală.”

(Va urma)

o coastă de deal îndepărtare, zărim niște barăci negre!

— Sus colo, o lagăr? întreb eu pe un soldat.

— Da!

— Cum să chiamă lagărul acela? numai eu.

— Nu știu!

— Într-acolo mergem noi?

— Da!

Și mergând înainte, sub „los, los!”, nu-mi înam ochii decât acel lagăr. Vroiam să știu, ce lagăr e? Cum îi zice? Vroiam să știu, cum e acolo?

În drum întâlneam acum din distanță în distanță aliați de-ai noștri: francezi, belgieni, italieni, ruși, ș. a. Erau tunși ca în palmă, cu câte-o tichie de ocnas pe cap, în băine soioase și rupte, pantalonii fericiți cu un lampas cărămiziu, ca de general, iar pe vestonul zdrănițit, purtau la brațul stâng câte-o bandă cărămizie, cu literele: F. B. I. R. Fețele lor slabe și palide, mersul molatec, mișcările dămoale, tristețea din fizionomia lor îi vorbeau, că în acel lagăr este mizerie neagră.

Cuvintele soldatului din tren: „de-ai avea nefericirea, să vă interneze într'un asemenea lagăr, mai bine să vă trageți un glonte 'n cap, cu o clipă înainte de-a intra”, le apleam în urechi. Năveam însă curajul să fug, spre a căuta glonțul. Mă simțeam nevinovat pentru tot ce-avea să mi se întâmple mie și celor 525 de români. Și-apoi, prea mi-era dragă viața: ca să mă dau ucis ca un pui de găină.

— Los, los! die Herschaft! aud strigând în dosul meu. Vârful ascuțit al baionetei, îl simțeam aproape de spate și grăbesc pașii.

Acum nu mai simțeam nici dogoarea căldurii, nici greutatea drumului, nici înecăciunea prafului. Era însă o frică, groaza ce-mi cuprindea și copleșea sufletul, la gândul mizeriilor lagărului.

La vreo 200 m. de lagăr, urcăm un mic povârniș.

— În ordine, die Herschaft! Domnul General-major, comandantul lagărului, este la poartă! ne strigă soldații. Asemenea unor ștafi, intrăm noi la 12 punct pe porțile lagărului. Toate națiunile aliaților, ne ieșiseră 'n cale.

Pe o tablă neagră, așezată pe stradela principală sta scris:

„Camp d'Holzminden”.

Este așezat pe o coastă de deal. În spate îi stă o pădure mare și frumoasă de fagi și mesteacăni. Poteci și pârâieșe serpuindu o spintec ici colea. În mijlocul pădurei se află o

carieră de piatră. Între pădure și partea de sus a lagărului, un câmp deschis, amintește multe mizerii ce ni se făceau la apeluri și inspecții. Deo parte și de alta se întind câmpurile pietrăse de muncă, ce-au sleit multe puteri și-au secerat multe vieți tinere. Spre dreapta lor, lângă marginea pădurei, era o cocioabă cu toate sculele de muncă. În apropiere de latura Nord a lagărului se afla un eleșteu, în care se înfundau răchitele aduse din Champagne pentru împletirea de coșuri. Mai spre dreapta era o baracă enorm de mare, plină cu pae, fan, hârtie, cârpe și saltele. În spre vale vedeam barăcile cu porcii Comandantului; o mlaștină și-o groapă pline cu tot felul de murdării bune pentru îngrășământul pământului; iar mai pe dreapta 'n vale, se ridicau munți întregi de cutii de conserve ce împrăștiu o duhoare îngrozitoare.

(Va urma).

Surprins în țară străină

Declararea de războiu a României

După vreo 25 minute, trenul ajunge la stația următoare.

Nici n'auram timp să vedem ce gară era, așa de repede am fost luați. Toți românii ne coborâm, trecând în rând de câte patru. Locotenentul german ce era cu noi, ne face apelul nominal. Cel 525 români, eram cu toții prezenți. Și așa, în ecloană de marș, o pornim dela gara necunoscută, cu „micul echipament de bagaj” pe noi, iar restul bagajului greu de tot îl lăsamem la căruțe (pentru care a trebuit mai în urmă să le plătim tot noi — internații).

Mergem cât mergem și de la o vreme picioarele încep să mi se înmoaie. Mersul greoi, sub impresia baionetelor dușman, praful înecăcios, căldura dogoritoare, lipsa de apă, cu toatele mă doborâseră. Mulți dintre noi se văitau, plângeau blestemau ceasul, strigau să oprească marșul oboșitor căci nu mai puteam.

— Los, los! (hai, hai!) răceau soldații.

Abia după 2 jum. km. de drum, ne opresc. Mulți cădeam întocmai ca niște bodevari, cu bagaje cu tot.

Nici nu ne veneam bine în fire și anzeam:

— Los, los die Herschaft! ziceau soldații, bătându-și joc de noi.

Încordându-mi cel din urmă rest de puteri, mă ridic.

Priveam la plapomă cu di-

spreț. Mă gândeam să las, să arunc pe câmp — spre armii ușura mersul, dar cuvintele gardistului de altădată, ce mă luase d'acasă la poliția din „Monbijouplatz” îmi sunau puternic în urechi: „Luati-o cu d-v., căci în lagăr dormiți pe scânduri și o să vă fie frig...”. Și mi purtam plapoma făcută sul după gât, ca pe o mare pacoște.

Lată că trecem printr'un sat lung, fără sfârșit. Lăune multă și mai ales femei ieșeau pe la ferestre și 'n drum, să ne vadă.

— Prizonierii! strigau unele.

— Francitireuri dragă! auzeai pe altele. Nu vezi că-s îmbrăcați civili? Și ce bine încă...

Fetele și băieții se întorceau de pe la școală, cu ghiosdanul subțioară. Privirile lor curioase, se așteptau asupra noastră. Mult mă prinse mirarea, văzând aproape prin fața fiecărei case câte 2-3 biciclete. În tot Berlinul nu văzusem atâtea. Bănuiam, că ele erau la dispoziția acolora, ce aveau să pună în urmărire prizonierii evadați.

Și așa era.

Cum dam să ieșim din sat, un om de-al Comandantului cu un cinematograf ne ia la aparat.

Mergem, tot mergem și marșul parcă nu se mai isprăvea.

După o cotitură de drum, pe

VESELE MOLDOVEANCA.

Ceeace istorisesc nu e basm. E o întâmplare autentică, care a avut loc, pe la începutul lui Ianuarie 1918, în sbuciumul demobilizării rusești.

De unde până unde o moldoveancă din județul Tecuci s'a înamorat de un rus.

Nu știu dacă vorbea el românește, sau știa ea rusește; știu numai atât, trăiau așa de frumos și bine ca și când erau întovărășiți de ani. În clipa când rusul demobilizat trebuia să plece, ea plângând, ceru să meargă cu dânsul și el primi, însă îi propuse să intre într'un sac, pentrucă la frontieră fiind control n'ar fi putut-o strecura. Zis și făcut.

Rusul își luă dar sacul cu... bagajul și porni. La gară îl lăsa în seama unui hamal, și merse să-și scoată bilet.

După câte-va minute trenul se puse în mișcare și gardienii, intrigați de prezența sacului uitat de cine știe ce călător grăbit, îl desfăcură, și găsiră spre marea lor uimire pe moldoveanca noastră, care istori sîndu-și și pățania luă cam mult de cheltuială...

Gr. Dem. Zimnicea.

RUBRICA JOCURILOR

SERIA II^a

SOLUTII

1. JOC IN CRUCE

de Vasile Dumitrescu

A luat o piatră de sus, a pus-o jos și astfel a furat din dreapta și din stânga câte una.

2. PĂTRATE IN SCARĂ

de D-na Lia Scărlătescu

r a c
a n a
c a n a
a p a
l a p o n
o r a
n a p

3. JOC IN INIȚIALE

de Vasile Dumitrescu

1-2-3 Principele Carol,
3-4 Lac 4-5 Con
5-6 Nor 6-7 Raduțian
7-8 Nuc 8-9 Car
9-10 România 10-11 Aer
11-12 Rin 12-13 Narcisse
13-14 Eva 14-15 Atu
15-16 Ușa 1-16 Pasca

4. INTREBARE

de Gigi-Craiova

Litera ă

5. ARITMOGRIF

de D-na Lia Scărlătescu

Caragea
Anele
Roșior
Petrică
Aniluciu
Țlparu
Ioanid

CARPAȚI—DUNĂREA

6. JOC IN DESCREȘTERE

de Spartaly Junius

S T A R E
T A R E
A R E
R E
E

7. ARITMOGRIF LITERAR

de Gr. Duca

DAUDET
EMINESCU
LEGOUVÉ
ALEXANDRI
VLĂHUTĂ
RĂSĂRITUL
ALEXANDRESCU
NECULCEA
CREANGĂ
ECLESIARCU
ANDERS

DELAVRANCEA

8. JOC IN ROMBURI

de Dumitru N. Ionescu

M
C O T
M O T O R
T O C
S R A
T I R C U B A B A
S I T A R U S I A B C E S
R A I B I R A E R
R A
O C A
A C T O R
A O B
R

9. PROVERB MISTERIOS

de Gigi-Craiova

„Lăcomia pierde omenia”

10. INIȚIALE DIN LINII

de Vasile Dumitrescu

C A R O L

11. JOC DE LINII

de D-na Lia Scărlătescu

1-2 Carageale 3-4 Trandafir
5-6 Luminator 7-8 Grandoman

12. INTREBARE

de Spartaly Junius

IMAGINEA

13. JOC IN RAZE

de Dumitru N. Ionescu

1-A Bomba 5-A Renta
2-A Iulia 6-A Isaia
3-A Stepa 7-A Turca
4-A Turda 8-A Amara

14. ȘARADA

de Dem. Rădulescu

DAN—E—MARCA

15. ARITMOGRIF

de D-na Lia Scărlătescu

BRAD | NICULAE
ULM | DRIDU
LEON | REMUS
ARAD | AMERICĂ

BULANDRA

16. ARITM. GEOGRAFIC

de I. Saldel

MEXICO | ARGENTINA
ANGLIA | SOMALIA
DANEMARCA | CANADA
ARABIA | ALGERIA
GUATEMALA | ROMANIA
MADAGASCAR

DESLEGARI

Au deslegat:

No. 1: Adolf Kasrielovici Burdujeni, D. Crișvăt-Tulcea, Ioan Bușe-T.-Jiu.

No. 2: Adolf Kasrielovici Burdujeni; Mihăilescu Ștefan min. de război; D. Crișvăt-Tulcea; Nathalie Georgescu; Patriciu Dumitrescu-Târgoviște; Elenuța D. Tabacu-R.-Sărat; G. D. și P. Ch.

No. 4: Lulu, Pitești; Cleopatra C. Polizu Bârlad.

No. 6: G. D. și P. Ch.

No. 7: D-na Lia și Al. Scărlătescu; Cleopatra C. Polizu Bârlad.

No. 8: D-na Lia și Al. Scărlătescu; Cleopatra C. Polizu Bârlad; G. D. și P. Ch.

No. 9: D-na Lia și Al. Scărlătescu; G. D. și P. Ch.

No. 10: D-na Lia și Al. Scărlătescu; G. D. și P. Ch.

No. 11: G. D. și P. Ch.

No. 14: D-na Lia și Al. Scărlătescu; G. D. și P. Ch.; O. M. S. C.

No. 15: G. D. și P. Ch.; O. M. S. C.

No. 16: G. D. și P. Ch.

Intreaga serie de 16 jocuri a fost deslegată numai de d-l I. Spartaly.

